

СЕКЦІЯ 4

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ
ТА ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМУ
КООРДИНАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ З ОРГАНАМИ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ І АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В УКРАЇНІTHE EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES IN THE IMPLEMENTATION
OF THE MECHANISM OF COORDINATION OF THE ACTIVITIES
OF THE PROSECUTOR'S OFFICE WITH PUBLIC MANAGEMENT
AND ADMINISTRATION BODIES AND THE PROSPECTS
FOR ITS IMPLEMENTATION IN UKRAINE

Стаття присвячена розкриттю іноземного досвіду реалізації механізму координації діяльності органів прокуратури з органами публічного управління і адміністрування в контексті європейських та євроатлантичних інтеграційних процесів в Україні.

Для досягнення окресленої статті, автором досліджено досвід держав-членів ЄС (Болгарії, Польщі, Іспанії), а також США. Аргументовано, що реалізація механізму координації діяльності органів прокуратури з органами публічного управління і адміністрування спрямована на усунення суперечностей між даними суб'єктами з метою практичного здійснення повноважень та дотримання єдиної позиції для вирішення спільних завдань. На підставі порівняльного аналізу встановлено наявність тотожної мети процесу координації діяльності органів прокуратури з органами публічного управління у різних державах, що полягає у ефективному забезпеченні інтересів держави та людини без шкоди для честоти, самостійності та незалежності її суб'єктів.

Встановлено, що загалом у проаналізованих державах наявні різні підходи до реалізації механізму координації діяльності органів прокуратури з органами публічної влади, що наділяє їх як власними перевагами, так недоліками. Автор резюмує, що вирішуючи питання про імплементацію досвіду зарубіжних держав в українську правову систему, варто враховувати унікальні вітчизняні характеристики та намагатись не замінити їх глобалізаційними якостями, а доповнити окремими, об'єктивно необхідними із них.

За результатами дослідження надано рекомендації щодо вдосконалення аналізованого механізму шляхом застосування підходу США, Польщі та Болгарії щодо координації органів прокуратури з широким колом суб'єктів для спільного вирішення завдання, яке відноситься до компетенції кожного з них. Також враховуючи різні регіональні особливості динаміки злочинності в нашій державі, запропоновано імплементувати досвід Іспанії щодо посилення регіональної співпраці органів прокуратури з місцевими органами публічної влади.

Ключові слова: іноземний досвід, координація, прокурор, повноваження, органи прокуратури, органи публічного управління і адміністрування, імплементація.

The article is devoted to the disclosure of the foreign experience of the peculiarities of the implementation of the mechanism of coordination of activities of the prosecutor's office with public management and administration bodies in the context of European and Euro-Atlantic integration processes in Ukraine.

To achieve the outlined article, the author researched the experience of the EU member states (Bulgaria, Poland, Spain), as well as the USA. It is argued that the implementation of the mechanism of coordination of activities of the prosecutor's office with public management and administration bodies is aimed at eliminating contradictions between these entities regarding the practical exercise of powers and adherence to a unified position for solving joint tasks. On the basis of a comparative study, it was established that the analyzed process has the same goal in different states, which consists in effectively ensuring the interests of the state and people without harming the honesty, autonomy and independence of its subjects.

It was established that, in general, in the analyzed states there are different approaches to the implementation of the mechanism of coordination of activities of prosecutor's offices with public authorities, which endows them with both their own advantages and disadvantages. The author summarizes that when solving the issue of implementing the experience of foreign states into the Ukrainian legal system, it is worth taking into account unique domestic characteristics and trying not to replace them with globalization qualities, but to supplement them with separate, objectively necessary ones.

According to the results of the study, recommendations were made to improve the analyzed mechanism by applying the approach of the USA, Poland and Bulgaria to the coordination of the prosecutor's office with a wide range of subjects to jointly solve the task that falls within the competence of each of them. Also, taking into account the various regional features of the dynamics of crime in our country, it is suggested to implement the experience of Spain in strengthening regional cooperation between prosecutor's offices and local public authorities.

Key words: foreign experience, coordination, prosecutor, powers, prosecutor's office, public management and administration bodies, implementation.

УДК 342.5

DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.38.29>

Великодний Д.В.

докторант кафедри державознавства, права та європейської інтеграції
Інститут публічної служби та управління
Національного університету
«Одеська політехніка»

Постановка проблеми. Протягом всього періоду незалежності Україна послідовно розбудовує систему органів у сфері захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави, невід'ємним елементом якої є органи прокуратури. Ефективна діяльність останніх в умовах сучасних українських викликів потребує координації з органами публічного управління і адміністрування.

Необхідність активного залучення механізмів впорядкування взаємозв'язків між органами прокуратури й органами публічного управління і адміністрування насамперед обумовлена складністю та трансінституційністю проблем в державі, які потребують узгодження дій та об'єднання зусиль кількох профільних суб'єктів. Упорядковуючи управлінські процедури та налагоджуючи конструктивний діалог, вказані органи здійснюють взаємо-керуючий цілеспрямований вплив, який надає змогу вирішити спільні завдання.

Наведене, а також європейський та євроатлантичний інтеграційний курс України, обумовлює емпіричну необхідність вивчення зарубіжних підходів до реалізації механізму окресленої координації на предмет їхньої подальшої імплементації у вітчизняну практику.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика особливостей діяльності органів прокуратури в зарубіжних державах розкривалась у працях таких науковців як С.В. Банах, В.В. Долежан, І.В. Ліпінська, М.В. Косюта, В.В. Сухонос, О.М. Толочко, А.О. Фальковський та інші. Втім, не зважаючи на наявність ґрунтовних здобутків, в останніх не висвітлено питання іноземні особливості координації з органами публічного управління і адміністрування, що обумовлює актуальність даного дослідження.

Мета статті – визначення специфіки реалізації механізму координації діяльності органів прокуратури з органами публічного управління і адміністрування в зарубіжних державах з метою імплементації останнього в Україну для створення основи подальших державних та суспільних трансформацій.

Виклад основного матеріалу.

Прокуратура покликана здійснювати контроль за дотриманням закону шляхом сприяння притягнення до відповідальності осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, вжиття заходів щодо скасування протиправних дій і поновлення у швидких і невідкладних випадках самостійно порушених прав та участі у цивільних, господарських та адміністративних справах у випадках, коли це вимагається законом.

Виконання окреслених завдань доволі часто потребує координації зусиль органів

прокуратури з органами публічного управління і адміністрування, спрямованої на усунення суперечностей між даними суб'єктами щодо реалізації повноважень та дотримання єдиної позиції, спрямованої на забезпечення прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави.

Поділяючи думку Д.Г. Заброди, відзначимо, що метою досліджуваної координації є «створення відповідного режиму відносин між суб'єктами, за якого виконання ними узгоджених завдань досягається з найменшими витратами сил, засобів та часу» [1, с. 54]. Таким чином, координація посилює якісні характеристики спільних рішень шляхом застосування наділеної компетенції в одному узгодженому напрямі спільно з іншими органами, упорядковуючи тим самими державну політику у певних сферах суспільного життя.

Ефективність та значимість координації стимулює органи прокуратури провадити її з органами публічного управління і адміністрування в різних державах світу з різних питань, насамперед щодо виконання правоохоронних функцій. Враховуючи значимість зарубіжного досвіду, вважаємо за доцільне розглянути підходи окремих держав більш детально.

Обов'язок координувати діяльність органів прокуратури з іншими державними органами щодо питань, які викликають законне занепокоєння таких органів, якщо це дозволено законом і не ставить під загрозу розслідування чи інші цілі кримінального правосуддя передбачається федеральним законодавством Сполучених Штатів Америки.

У 1981 році Робоча група Генерального прокурора США з насильницьких злочинів, двопартійна група видатних національних експертів із кримінального правосуддя, яким доручено вивчати федеральні, державні та місцеві потреби правоохоронних органів, рекомендувала Генеральному прокурору створити форум для покращення комунікації на всіх рівнях. Генеральний прокурор виконав цю рекомендацію та сформував Комітет з координації правоохоронних органів з метою покращення координації та співпраці між правоохоронними органами для підвищення ефективності системи кримінального правосуддя у федеральному судовому окрузі.

З метою допомогти у формуванні програм у федеральних округах, Конгрес створив посаду Координатора правоохоронних органів. Завданням останнього є сприяння координації, комунікації та співпраці між федеральними, державними, місцевими та плеємними правоохоронними органами. Ця особа під керівництвом прокурора США розробляє навчальні

та інформаційні програми для співробітників правоохоронних органів і прокурорів; виступає інформаційним ресурсом про федеральні закони та програми; і функціонує як зв'язок між відомствами Міністерства юстиції, а також іншими федеральними агентствами (такими як Імміграційна митна служба США, Казначейство США, Поштова служба США, Секретна служба США, Державний Департамент США) та місцевими правоохоронними органами.

Фокус програми Координатора правоохоронних органів відрізняється в залежності від певного регіону. Однак, загалом, основна увага включає національні пріоритети, такі як боротьба з тероризмом, злочинами, пов'язаними з використанням вогнепальної зброї, груповими злочинами, незаконним обігом наркотиків, проектом «Безпечне сусідство», а також місцевими пріоритетами, які відповідають конкретним потребам певної правоохоронної спільноти [3].

Окремі питання реалізації механізму координації визначено в Стандартах кримінальної юстиції, сформовані Американською асоціацією юристів в лютому 2008 року. Так, згідно останніх, виконуючи обов'язки, що покладені на органи прокуратури, прокурор повинен знати про досвід, навички та професійні здібності поліції та інших правоохоронних органів, призначених для розслідування. Прокуратура повинна сприяти навчанню поліції та інших правоохоронних органів щодо потенційних юридичних проблем і найкращої практики кримінальних розслідувань.

До та протягом усього ходу складних або нестандартних розслідувань прокурор повинен співпрацювати з поліцією та іншими залученими установами та експертами для розробки плану розслідування, який аналізує: предикат розслідування або інформацію щодо питання, яка стає відомою; цілі розслідування; потенційні методи розслідування та переваги кожного, окремо та в поєднанні, у отриманні відповідної інформації та прийнятних доказів; правові питання, які можуть виникнути під час розслідування.

Також прокурор повинен сприяти своєчасному інформуванню поліції та інших органів про суттєві події в розслідуванні. При цьому, прокурор не повинен намагатися обійти етичні правила, інструктуючи або рекомендуючи іншим використовувати засоби, які прокурору етично заборонено використовувати. Прокурор може надавати працівникам правоохоронних органів правові консультації щодо застосування засобів оперативно-розшукової діяльності, на застосування яких правоохоронні органи мають право. Крім того, прокурор повинен

докладати зусиль, щоб відмовити поліцію та інші правоохоронні органи та їхній персонал від оприлюднення інформації, яку прокурору заборонено оприлюднювати або яка може мати негативний вплив на розслідування чи будь-яке потенційне переслідування [2].

Розкриваючи особливості реалізації механізму координації органів прокуратури США з іншими органами державної влади, слід вказати на таку її форму як проведення спільних таємних операцій. «Таємна операція» означає розслідування, під час якого агенти правоохоронних органів під прикриттям або інші особи, які працюють з правоохоронними органами, приховують свою мету виявлення злочину або отримання доказів для судового переслідування тих, хто бере участь у незаконній діяльності.

Приймаючи рішення про те, чи використовувати таємних агентів правоохоронних органів або таємні операції загалом, прокурор повинен враховувати потенційні переваги, зокрема: характер і якість доказів, які, ймовірно, будуть отримані; і здатність запобігти або розкрити злочини, коли отримати надійні та допустимі докази для цього було б інакше важко або неможливо.

Крім того, прокурор повинен враховувати й потенційні ризики використання таємних агентів правоохоронних органів або таємних операцій загалом, зокрема: тілесні ушкодження співробітникам правоохоронних органів та іншим особам; втрачена можливість у разі виявлення операції; непотрібне втручання або втручання в особисте життя; захоплення невинних людей у пастку; майнова шкода, фінансові збитки особам або підприємствам, шкода репутації чи інша шкода людям; втручання в привілейований або конфіденційний зв'язок; втручання або порушення конституційно захищених прав; цивільна відповідальність або інший негативний вплив на уряд; особиста відповідальність співробітників правоохоронних органів; залучення таємних агентів правоохоронних органів до незаконної поведінки або участь уряду в діяльності, яка вважатиметься неприйнятною та дуже образливою для суспільних цінностей і яка може негативно вплинути на погляд присяжних на справу; можливість того, що таємна операція ненавмисно спричинить зростання злочинної діяльності.

Прокурор, який координує таємне розслідування, повинен: регулярно консультуватися з відповідними поліцейськими або правоохоронними органами щодо подальшої доцільності операції та юридичної достатності та якості доказів, отриманих під час операції; проводити періодичну внутрішню перевірку

розслідування, щоб визначити, чи переваги операції продовжують переважати ризики та витрати, включаючи ступінь, в якому: цілі розслідування були досягнуті; існує потенціал для отримання додаткової корисної та неповторної інформації; розслідування може тривати без розкриття таємної операції; продовження розслідування може завдати фінансової чи іншої шкоди невинним сторонам. Прокурор повинен намагатися уникати або мінімізувати ризики, пов'язані з активною участю таємних співробітників поліції або правоохоронних органів у незаконній діяльності, і надавати таким агентам вказівки щодо дозволеної участі в інакше злочинній поведінці.

Отже, аналізуючи досвід США можна відмітити широкі дискреційні повноваження прокурора відносно побудови механізму координації з іншими органами (насамперед, правоохоронними) для виконання власних функцій. Наведене, на нашу думку, з одного боку покращує оперативність та ефективність вжиття певних заходів для забезпечення інтересів держави та громадян, однак й створює широкі можливості для зловживань.

Приписами ст. 10 Закону Республіки Польща «Про прокуратуру» від 28 січня 2016 року передбачено обов'язок органів місцевого самоврядування та органів державного управління, а також інших державних організаційних одиниць, кооперативів та їх спілок, професійних організацій, організації місцевого самоврядування та інші громадських організацій сприяти прокурорам у виконанні покладених на них завдань.

Положення цього акту визначають лише загальні засади механізму координації, які стосуються взаємного інформаційного забезпечення. Зокрема, у ст. 70-71 вказаного Закону вказано, що у разі необхідності встановлення істотних обставин, що сприяють вчиненню злочинів, органи прокуратури мають змогу зобов'язувати органи публічного управління і адміністрування вживати відповідні заходи у встановлені строки. Задля цього, органи прокуратури з власної ініціативи чи на вимогу органів публічної влади надають інформацію про стан злочинності та боротьбу з нею.

Також у досліджуваному контексті цікавими є положення про координацію органів прокуратури з органами публічної влади і адміністрування щодо підтримки прокурорських ІТ-систем.

У випадку загрози для ефективності чи безперервності використання ІТ-системи прокуратури в обсязі, необхідному для виконання завдань прокуратури, авторські права на комп'ютерну програму за рішенням Міністра юстиції надаються Державному

казначейству права. Дане рішення підлягає негайному виконанню протягом визначеного строку, максимальний розмір якого не може перевищувати 20 років [7].

Більш детальною є координація досліджуваних суб'єктів у Польщі у сфері запобігання злочинам та іншим правопорушенням. Зокрема, органи прокуратури входять до Міжвідомчої групи з боротьби з терористичними загрозами та здійснюють і її межах моніторинг терористичних загроз, їх аналіз та оцінка, розробка проектів процедур боротьби з тероризмом, а також ініціювання, координація та моніторинг діяльності відповідних органів публічного управління і адміністрування у сфері протидії тероризму. Аналогічні повноваження виконуються і під координації в Міжвідомчій групі з питань протидії та запобігання торгівлі людьми, що діє при Міністерстві внутрішніх справ, Міжвідомчій робочій групі по боротьбі з контрабандою сигарет, яка діє в рамках Міжвідомчої групи по боротьбі з порушеннями на шкоду фінансовим інтересам Республіки Польща або Європейського Союзу, а також Міжвідомчій групи з питань запобігання незаконному розповсюдженню зброї масового ураження та реалізації «Краківської ініціативи». Також польські органи прокуратури координують роботу Національного офісу з питань боротьби з наркоманією, підпорядкованим Міністру охорони здоров'я щодо всіх заходів, що здійснюються для зменшення попиту на наркотики, розробляють проект Загальнодержавної програми протидії наркоманії та здійснює контроль за виконанням Програми, яка є основою діяльності у сфері протидії наркоманії [7].

Як бачимо, польські прокурори мають дещо обмежені повноваження щодо здійснення координації з органами публічного управління і адміністрування порівняно із США, що може негативно впливати на швидкість реагування на надзвичайні події протиправного характеру, які можуть відбуватися у Польщі. Разом з тим, слід і відмітити багатопредметність такої координації із різними профільними суб'єктами, що, на нашу думку, однозначно матиме позитивний вплив на досліджуваний механізм.

Розглядаючи специфіку реалізації механізму координації діяльності органів прокуратури з органами публічного управління і адміністрування, цікаво розглянути й іспанський досвід. Насамперед, слід відзначити, що окреслений механізм має чіткі нормативні засади для провадження, які відображені у профільному розділі IV «Відносини прокуратури з органами публічної влади» Закону Королівства Іспанії «Про прокуратуру» від 09 жовтня 2007 року.

На відміну від досвіду попередніх держав, іспанське законодавство визначає особливості координації органів прокуратури з органами виконавчої влади, які не уповноважені на виконання правоохоронних функцій. Зокрема, за зверненням Уряду Генеральний прокурор може порушити кримінальну справу на захист суспільних інтересів у разі позитивних результатів консультування з Радою вищих прокурорів.

Генеральний прокурор подає Уряду щорічний огляд діяльності органів прокуратури, в якому вказує на тенденції злочинності та її попередження, а також рекомендує реформи для більш ефективного відправлення правосуддя. Копія цього акту надсилається до парламенту та Генеральної ради юстиції й надалі представляється парламенту під час найближчої сесії.

На особливу увагу заслуговує іспанський підхід координації з органами публічної влади на регіональному рівні. Зокрема, прокуратура співпрацює з регіональними органами влади для ефективного виконання обов'язків таких органів з урахуванням наявних матеріальних та людських ресурсів для здійснення правосуддя. Вони також беруть участь у будь-яких кооперативних органах, сформованих представниками та відповідними органами в таких регіонах для аналізу, обговорення та проведення досліджень з питань, пов'язаних із відправленням правосуддя [5].

Таким чином, іспанський досвід відрізняється від підходів США та Польщі обмеженістю суб'єктів координації та відсутністю чітких сфер для її здійснення. Втім, варто вказати й на переваги, які притаманні даній державі, а саме поширення координації на регіональних рівнях, що, на нашу думку, є оптимальним варіантом для держав, які мають регіональні особливості злочинності.

Ще однією державою, досвід якої доцільно розглянути в контексті даного дослідження є Республіка Болгарія. Так, приписи статті 18 Правил дійсності прокуратури Республіки Болгарія від 18.08.2009 зобов'язано співробітників органів прокуратури надавати комунікаційну та технічну підтримку для виконання угод про співпрацю прокуратури з іншими державними органами або неурядовими організаціями, а також міжнародних угод про співпрацю, поза межами сфери міжнародної правової допомоги [8].

Відзначимо, що за останні кілька років Республіка Болгарія досягла значного прогресу у боротьбі зі злочинністю та забезпеченні верховенства права в результаті ефективної координації з виконавчою вла-

дою, представленою органами Міністерства внутрішніх справ, Державним агентством національної безпеки, Комісією з боротьби з корупцією та конфіскації незаконного майна та іншими установами.

Механізм координації діяльності органів прокуратури з органами публічного управління і адміністрування в даній державі побудований на підставі профільного законодавства. Зокрема, Законом України «Про протидію корупції та конфіскації незаконно одержаних активів», який набув чинності 23 січня 2019 року, врегульовано заходи протидії корупції, умови та порядок конфіскації на користь держави майна, одержаного незаконним шляхом, статус і функції Комісії з питань протидії корупції та конфіскації незаконних активів, а також специфіку координації з прокуратурою та іншими державними органами. Закон також визначає коло злочинів, про які прокурор зобов'язаний негайно повідомити відповідне управління Комісії для проведення досудового провадження. Надалі Комісія з питань протидії корупції та конфіскації незаконних активів та інші компетентні органи державної влади зі свого боку здійснюють перевірки, доручені їм прокуратурою шляхом збору, аналізу та перевірки інформації у випадках корупції осіб, які займають вищі державні посади.

Слід відмітити, що наведений підхід побудови механізму координації діяльності органів прокуратури з органами публічного управління і адміністрування є доволі ефективним. Так, протягом останніх років за результатами координованих зусиль органів прокуратури з іншими органами публічної влади подано позови про арешт майна щодо якого наявні підстави вважати, що воно було придбане незаконним шляхом, на суму 3 мільярди левів (близько 1,5 мільярда євро), і це кількість постійно збільшується [4].

З урахуванням вказаного, відзначимо прогресивність болгарського досвіду координації зусиль органів прокуратури з органами публічного управління і адміністрування, який є досить релевантним для України в контексті протидії корупції.

Висновки і пропозиції. Зважаючи на наведене вище, можна дійти висновку, що невід'ємним елементом реалізації нормативно визначених функцій органів прокуратури у різних державах є координація спільних зусиль з органами публічного управління і адміністрування. Приписи національних профільних актів визначають форми, методи, способи та засоби такої координації. Попри окремі розбіжності, що обумовлені специ-

фікою правових систем, механізми координації діяльності органів прокуратури з органами публічного управління і адміністрування в різних державах об'єднані спільною метою – ефективним забезпеченням інтересів держави та людини. Крім того, аналіз зарубіжного досвіду свідчить про ще одну спільність – координація має здійснюватися без шкоди для чесності, самостійності та незалежності її суб'єктів.

Висловлюючи пропозиції щодо імплементації іноземного досвіду, слід враховувати стандарти останнього можуть впливати на вітчизняну модель координації та призводити до витіснення її унікальних характеристик. Тому, попри наявні інтеграційні виклики, які нині існують перед Україною, запозичення наведеного досвіду має бути раціональним та обумовлюватися об'єктивними правозастосовними причинами. На нашу думку таким є підхід США, Польщі та Болгарії щодо координації з широким колом суб'єктів для спільного вирішення завдання, яке відноситься до компетенції кожного з них. Також враховуючи різні регіональні особливості динаміки злочинності в нашій державі, що значно посилюються з огляду на війну, вважаємо за доцільне імплементувати досвід Іспанії щодо посилення регіональної співпраці органів прокуратури з місцевими органами публічної влади.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Заброда Д. Г. Взаємодія суб'єктів боротьби з корупцією (адміністративно-правовий аспект) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. К., 2005. 235 с.
2. Criminal Justice Standards. Prosecutorial Investigations. URL: https://www.americanbar.org/groups/criminal_justice/publications/criminal_justice_section_archive/crimjust_standards_pinvestigate/
3. Law Enforcement Coordinating Committee (LECC). URL: <https://www.justice.gov/usao-nv/law-enforcement-coordinating-committee-lecc>
4. Terziev Venelin, Georgiev Marin Petrov, Bankov Stefan Marinov. Interaction of the prosecutor's office with the competent state authorities for counteraction of corruption. URL: https://www.researchgate.net/publication/343615068_INTERACTION_OF_THE_PROSECUTOR'S_OFFICE_WITH_THE_COMPETENT_STATE_AUTHORITIES_FOR_COUNTERACTION_OF_CORRUPTION
5. The prosecution service. Organic Spanish statute 09.10.2007. URL: <https://www.fiscal.es/documents/20142/147455/Spanish+Law+on+Prosecutors.pdf/d9362d59-1d2f-9659-349b-a4fe61ef5b7c?version=1.1>
6. Ustawa Prawo o prokuraturze z dnia 28.01.2016. URL: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw-prawo-o-prokuraturze-18281417>
7. Współpraca Departamentu z innymi organami państwowymi w zapobieganiu przestępczości i innym naruszeniom prawa. URL: <https://www.gov.pl/web/prokuratura-krajowa/dzialalnosc-krajowa>
8. Правилник за администрация на прокуратурата на Република България от 18.08.2009. URL: <https://lex.bg/laws/ldoc/2135981698>